

Asia: VN/5386/2020

Lausuntopyyntö ehdotuksesta tiedon hyödyntämisen ja avaamisen strategiseksi tavoitteiksi

Tiedon hyödyntämisen ja avaamisen strategiset tavoitteet

Ovatko strategiset tavoitteet kokonaisuutena realistisia ja ovatko ne vaikuttavia?

Avoimen datan ja tiedon hyödyntämisen teemat toistuvat yhteiskunnan eri yhteyksissä. Esitettyjä strategisia tavoitteita voidaan pitää kannatettavina. Rikosseuraamuslaitoksen näkemyksen mukaan ehdotetut tavoitteet ovat kuitenkin jossain määrin täsmentymättömiä. Jatkovalmistelussa tavoitteiden kytkentä käytännön tasolle vahvistuneekin. Vaikka ehdotuksen lähtökohta on strateginen, ehdotuksen konkreettiset hyödyt jäävät myös jossain määrin epäselviksi.

Rikosseuraamuslaitoksen osalta voidaan todeta, että tiedolla johtaminen on jo mukana laitoksen omassa strategiassa. Rikosseuraamuslaitos on myös tunnistanut omat keskeisimmät tietoaaineistonsa. Merkittävä osa näistä tietoaaineistoista on salassapidettäviä sisältäen esimerkiksi henkilötietoja tai muita turvallisuusluokiteltuja tietoja, joita ei lähtökohtaisesti voida avata.

Jotta ehdotetut tavoitteet voitaisiin realistisesti saavuttaa, organisaatioilta edellytettäisiin sekä henkilöresursseja, että taloudellisia panostuksia tavoitteiden mukaiseen työskentelyyn. Resurssoinnin näkökulmasta tavoitteiden realismi on haaste.

Teema 1: Ohjaus, koordinaatio ja yhteistyö

Ovatko teeman 1 tavoitteet realistisia ja toimeenpantavissa organisaatiosi näkökulmasta?

Ehdotuksen mukaan valtiovarainministeriön alaisuudessa toimiva tiedonhallintalautakunta koordinoisi tiedon avaamista ja hyödyntämistä. Ehdotuksen mukaan tiedon avaaminen ja hyödyntäminen otettaisiin osaksi valtiohallinnon organisaatioiden tulossopimuksia.

Tiedon avaamisen ja hyödyntämisen käsitteleminen tulossopimustasolla edellyttäisi Rikosseuraamuslaitoksen näkemyksen mukaan, että tiedon avaamista ja hyödyntämistä voitaisiin havainnollistaa jollain mittarilla. Tämä puolestaan edellyttäisi, että tavoitteet voitaisiin jollain tavalla

tarkemmin konkretisoida. Rikosseuraamuslaitoksen näkemyksen mukaan tämä on haaste tavoitteiden realistisuudelle.

Teema 2: Strategia ja toiminta

Ovatko teeman 2 tavoitteet realistisia ja toimeenpantavissa organisaatiosi näkökulmasta?

Teeman tavoitteiden kantavana ajatuksena on, että jokaisessa organisaatiossa ylipäätään tunnistetaan organisaation tärkeimmät tietovarannot ja omalle toiminnalle keskeisimmät tiedot. Näiden tavoitteiden voidaan katsoa jo toteutuvan Rikosseuraamuslaitoksen toiminnassa. Rikosseuraamuslaitoksen toiminnan ydin ja tärkein tietovaranto on parhaillaan kehitettävänä oleva uusi asiakastietojärjestelmä (Roti) Lisäksi Rikosseuraamuslaitoksella on eräitä muita tietovarantoja ns. tukipalveluissa HR-asioissa, taloushallinnossa sekä asianhallintajärjestelmässä ja asiakirjahallinnossa (diaari).

Teema 3: Tiedon hallinta

Ovatko teeman 3 tavoitteet realistisia ja toimeenpantavissa organisaatiosi näkökulmasta?

Teeman tavoitteet koskevat tiedon hallintaa ja tiedon löydettävyyttä. Monet ehdotetuista tavoitteista on huomioitu lainsäädännössä tai muutoin viranomaisten toiminnassa jo nykyisellään. Laki julkisen hallinnon tiedonhallinnasta tuli voimaan vuoden 2020 alusta ja lain vaatimuksiin liittyen tietovarantojen, toimintaprosessien, tietojärjestelmien ja tietoturvajärjestelyiden kuvaaminen on jo aloitettu Rikosseuraamuslaitoksessa. Lisäksi laissa on myös säännöksiä tiedonluovuttamisen tavasta teknisen rajapinnan avulla. Tältä osin teeman tavoitteiden mukaisesti työskennellään jo parhaillaan Rikosseuraamuslaitoksessa.

Teema 4: Mahdollistajat

Ovatko teeman 4 tavoitteet realistisia ja toimeenpantavissa organisaatiosi näkökulmasta?

Mahdollistajiin liittyvissä tavoitteissa on käytännössä lopulta kyse resursseista ja panostuksista, joita tarvitaan tiedon avaamista ja hyödynnettäväksi saattamista varten. Alatavoitteena on esimerkiksi, että tiedon hyödyntämiseen ja avaamiseen on tarjolla avoimia alustoja, kehitysympäristöjä ja työkaluja. Resursseihin liittyvissä keskusteluissa on usein pystyttävä tuomaan esille konkreettiset saavutettavissa olevat hyödyt perusteluina. Ehdotetut strategiset tavoitteet ovat ylätasoa tavoitteita Rikosseuraamuslaitoksen näkökulmasta, jolloin resurssien tarpeen kuvaaminen ja perusteleminen päätöksentekijälle voi olla vaativaa.

Sandvik Anna-Liisa
Rikosseuraamuslaitos